

פרשת כי תצא תשע"ו – האם שכר המצוות משולם בעולם הזה?

1. ספר העיקרים מאמר רביעי פרק מ: איך יאמר 'אשר יעשה אותם האדם וחי בהם' - כלומר שבשמירת החוקים והמשפטים שבתורה יחיה האדם יותר מבשמירת חוקי שאר האומות? והרי זה דבר כזב! כי לא יחיה שומר התורה חיים גשמיים יותר ארוכים מזולתו!

דרשת הרמב"ן לראש השנה: היאך פסק רבי יוחנן ... שצדיקים גמורים נכתבים ונחתמים לאלתר לחיים [בימי הדין] - וכי כל הצדיקים חיים וכל הרשעים מתים?! **והלא עולם וכל חמדה שלו לרשעים הוא?** ועוד: הרי רבותינו מהפכים קערה זו ואמרו (קידושין לט, ב) כי מי שזכויותיו מרובים מעוונותיו – **מריעים** לו (בעולם הזה, לנקותו מעוונותיו ויטול שכרו שלם בעולם הבא)... וכן אמרו כי מי שעוונותיו מרובים מזכויותיו - **מטיבים** לו (בעולם הזה, לשלם שכר מצוותיו ולטורדו בעולם הבא)?

2. **דברים כב:** כי יקרא קן צפור לפניך בדרך, בכל עץ או על הארץ, אפרוחים או ביצים והאם רבצת על האפרוחים או על הביצים, לא תיקח האם על הבנים: שלח תשלח את האם ואת הבנים תיקח לך, למען ייטב לך והארכת ימים.

מורה נבוכים ג, מח: שישלח את האם ותלך לה ולא תצטער בראיית לקיחת הבנים.

תיקוני זוהר כג, ב: מלאך יש שממונה על העופות, שהן הנפשות שנקראות ציפורים ... ובזמן שישראל מקיים אותה מצווה והולכת האם המשולחת ובניה צווחים, הוא מלמד זכות על העופות שלו ואומר לקב"ה: הרי כתיב בך 'ורחמיו על כל מעשיו' ... ובזה יתעוררו רחמים על השכינה ועל בניו שבגלות.

3. **דברים ה, טז:** כבד את אביך ואת אמך כאשר צוך ה' אלוהיך, למען יאריכון ימיך ולמען ייטב לך. **פרשתנו כה, טו:** אבן שלמה וצדק יהיה לך, למען יאריכון ימיך.

תוספתא סוף חולין: שלח תשלח את האם - עלה זה לראש האילן ונפל ומת או לראש הבניין ונפל ומת - היכן טובו של זה? אלא אמר רבי יעקב [נכדו של אחר, חולין שם]: אמור מעתה, למען ייטב לך - בעולם הטוב והארכת ימים – בעולם הארוך. **גמרא חולין קמב, א:** מה ראה 'אחר'? **מעשה כזה ראה.**

4. **ברכות השחר** (על פי שבת קכז, א): אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם **בעולם הזה** והקרן קיימת לו לעולם הבא ואלו הם: כיבוד אב ואם, וגמילות חסדים, והשכמת בית המדרש שחרית וערבית, והכנסת אורחים, וביקור חולים, והכנסת כלה, והלווית המת, ועיון תפילה, והבאת שלום בין אדם לחברו ותלמוד תורה כנגד כולם.

פירוש המשניות להרמב"ם ריש פאה: כשיעשה האדם המצות המיוחדות **לנפשו**, מה שיש בינו ובין **בוראו**, תחשב לו לצדקה ויגמלהו הקב"ה עליה **לעולם הבא**. אבל כשיעשה המצוות התלויות בתועלת **בני אדם זה עם זה**, תחשב לו לצדקה בעולם הבא לפי שעשה המצווה - אבל ימצא טובה **בעולם הזה** בעבור שנהג מנהג הטוב בין בני אדם, כי כשינהג המנהג הזה וינהגו אחרים כמנהגו, יקבל כמו כן שכר מעניין ההוא... ותלמוד תורה כנגד כולם, כי על ידי תלמוד תורה יבוא האדם לכלל זה.

לקו"ש יט/202: שילוח הקן היא מצווה שבין אדם למקום ולכן השכר עליה הוא שכר רוחני ואריכות הימים שנאמרה בה היא 'בעולם שכולו ארוך'. אבל כיבוד אם ואם היא מצווה **חברתית** והיא אחת המצוות שהוזכרו במשנה ד"אלו דברים" שאוכלים פירותיהם **בעולם הזה**, **באריכות ימים כפשוטה** ... ולכן המעשה עם האדם שנפל ומת בשילוח הקן, הוא אינו ראייה לכלל המצוות, כיון שהיא מצווה רוחנית ושכרה משולם בעולם הבא. אבל במצוות החברתיות, שכרן משולם בעולם הזה.

התועודיות הרבי מלובאוויטש תשמה ה/2785: אף שלדברי רבי יעקב, אין שכר מצוות בעולם הזה, אמנם כל זה הוא **השכר**, אבל וודאי שהקב"ה נותן ליהודי כל טוב גשמי בעולם הזה – לא בתור שכר – כי אם כדי שיוכל לקיים תורה ומצוותיה מתוך מנוחה, שמחה וטוב לבב (כדברי הרמב"ם תשובה ט).